

TOVĂRĂŞIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de poveţe despre formarea şi conducerea tovărăşilor economice.

Foaia oficioasă a „Reuniunii proprietarilor de vite din Orăştie”, care face asigurarea vitelor.

— Sfaturi pentru agricultură, meserii şi negoţ, şi îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA”.

Apare tot a doua săptămână, Joia.

Intomită de VAS. C. OSVADĂ

In preajma nouelor alcătuirii.

În numărul trecut al »Tovărăşiei« am spus că însoţirea băncilor româneşti »Solidaritatea« a ţinut la Braşov adunarea sa generală, în care s'au adus trei hotărîri de cea mai mare însemnătate.

Desluşind aceste hotărîri şi pentru iubiţii noştri cetitori — le-am recomandat în luarea aminte, mai ales că fiecare din aceste hotărîri e chemată să dea viaţă la cite-un aşezămînt de mare însemnătate pentru rînduirea muncii economice a poporului nostru.

Foaia oficială a băncilor noastre »Revista Economică« din Sibiu publică acum sub titlul de mai sus lămuriri mai amănunţite asupra alcătuirilor ce s'au vor face pe urmele celor trei hotărîri dela Braşov.

Aceste lămuriri ne-au fost trimise şi nouă, cu rugarea să le publicăm pentru informaţia cît mai temeinică a publicului românesc.

Ţinînd seamă de însemnătatea lucrului şi mai ales de miile de abonaţi, ai foii noastre — împlinim cu plăcere dorinţa exprimată şi publicăm în întregime lămuririle primite prin »Revista Economică«.

Rugăm pe cetitorii noştri să cetească cu multă băgare de seamă aceste lămuriri, mai ales că scrise fiind în un stil mai »pe domnie« le va fi mai greu să le înţeleagă.

La început aveam de gînd să le talmăcim în graiu mai poporal dar în urmă n'am făcut-o — ca nu cumva să lăsăm ceva afară ori să a-

dăugăm dela noi şi astfel să ni-să poată face imputarea că noi nu înformăm corect publicul nostru cetitor.

Nici de data asta noi încă nu ne putem spune părerea — mai ales asupra mişcării pentru tovărăşii, care ne priveşte mai de aproape, de vreme-ce lămuririle trimise încă nu sunt încheiate. Cum or fi încheiate ne vom spune şi noi părerea, pornită din cea mai curată dragoste pentru tovărăşiile sateşti.

Am avea însă o deosebită bucurie dacă cetitorii noştri, care urmăresc cu luare aminte atît lucrarea noastră cît şi munca pentru noile alcătuirii să-şi dea şi ei părerea punîndu-şi cuvîntul prin articolaşe lămurite că ce cred atît despre noua pornire pentru tovărăşii cît şi despre banca de asigurare şi biroul de informaţie — ce s'au alcătuite sub povara însoţirii băncilor noastre.

Credem că prin astfel de ştiri şi păreri, ce le-am primi din public, s'ar putea mai bine lămurii trebile aceste de mare însemnătate.

Noi care cunoaştem dragostea publicului nostru pentru trebile organizaţiilor economice, — prin tovărăşii, — avem toată nădejdea că vom primi cît mai multe şi mai sincere răspunsuri. Ca să uşurăm împărtăşirile aceste spunem aici că mai ales am vrea să ştim că cetitorii ce cred: asupra mişcării pentru tovărăşii:

a) cred că formarea de tovărăşii să o facă băncile noastre ori să o facă o organizaţie neatîrnătoare, cum ar fi de pildă »Centrala tovărăşilor«?

b) cred că sunt de lipsă şi tovărăşii sateşti pentru credit ori numai tovărăşii pentru producerea şi valorizarea mărfurilor şi produselor agricole şi industriale?

c) cred că ar fi de lipsă o centrală anume pentru sprijinirea tovărăşilor sateşti ori aceste ar putea fi sprijinite de fiecare bancă, ce o avem azi?

Cu alt prilej vom cere răspunsuri la alte treburi ce s'au ţin de tovărăşii. Intîi am vrea să avem răspuns numai la aceste trei întrebări cu privire la tovărăşii.

Pentru celelalte două alcătuirii mari am dori să ştim că:

a) cred că o bancă de asigurare curat românească ar împlini de fapt o trebuinţă şi dacă da, s'ar putea susţine?

b) cancelaria (biroul) de informaţie ar fi folosită şi de marele public şi întru cît?

La aceste întrebări am dori mult să avem răspunsul stimărilor noştri cetitori, pe care îi rugăm mult să ne scrie.

Dar' lăsăm, — de data asta, — să vorbiască lămuririle:

Să susţine că ultima adunare generală a »Solidarităţii« — prin alcătuirile ce a hotărît să pună la cale, — este un moment de mare însemnătate în viaţa economică a poporului nostru. Recunoaştem şi noi, dar ne permitem a adăuga, că numai atunci, dacă va succeda ca alcătuirile proiectate să se intrupeze în mod corăspunzător şi folositor scopurilor înalte economice, ce s'au în vedere. Cu alte cuvinte dacă va succeda, ca banca de asigurare să devină instituţiunea de folos obştească, ce s'asteaptă; dacă prin acţiunea pentru organizarea economică a poporului nostru pe baza principiului de însoţire, să va regenera întreaga noastră activitate pe terenul producţiunii şi circulaţiunii avutului nostru şi dacă biroul de in-

formaţiune va aduce foloase reale şi binesimţite creditului şi intrupărilor româneşti.

Întrebarea deci este: succede-va sau ba, ca alcătuirile proiectate să se intrupeze în conglăuire şi să servească cu adevărat scopurile economice, ce s'urmăresc? Dacă va succede, viaţa noastră economică va face un pas înainte în dezvoltarea şi consolidarea ei, iar dacă nu, ne vom alege nu numai cu o acţiune zădărnicită, dar totodată, — şi aci va fi adevărata calamitate, — cu o dovadă tristă a incapacităţii noastre de alcătuire.

Mărturisim aceasta cu toată hotărîrea, pentru-că direcţiunea »Solidarităţii« şi-a dat bine samă de răspunderea cea mare, ce a luat-o asupra-şi, prin aceea că a provocat hotărîrile relativ la cele trei alcătuirii, amintite mai sus. Ea a înţeles, că nu e de demnitatea instituţiunii, ce o reprezintă, a provoca nişte hotărîri, cari să poată rămîne litere moarte. Şi ea ştie că nouă nu ne e permis a face numai încercări, ci hotărîrile noastre trebuie prefăcute în fapte temeinice şi durabile. Tocmai de aceea propunerile sale şi-le-a făcut numai după lungi şi amănunţite studii şi dezbateri şi numai după-ce s'a convins că condiţiunile primordiale economice şi financiare, pentru intruparea instituţiunilor proiectate există şi că deci acestea să pot realiza.

Da, dar' direcţiunea »Solidarităţii« a fost în clar şi cu aceea, că aceste condiţiuni economice şi financiare sunt numai materialul brut de acţiune, care trebuie prelucrat, folosit şi exploatat prin factorii chemaţi a coopera la alcătuirea şi susţinerea instituţiunilor proiectate. Ori, aceşti factori sunt pe de o parte aceia, cari vor conduce lucrările, dela cari să vor pretinde o voinţă şi energie de fer, şi pe de alta parte, publicul nostru mare, dela care să pretinde pricepere, bunăvoinţă şi un graiu de însufleţire chiar. Aceşti doi factori trebuie să se sprijinească şi întregească reciproc, dacă e vorba ca rezultatele lor să fie folositoare. Indată ce unul din aceşti factori va rămîne în nelucrare ori nu va participa în măsură suficientă la acţiune, încercarea şi sforţările celuilalt rămîn zadarnice. Rezultă dar, că, dacă condiţiunile economice

și financiare necesare alcătuirilor proiectate există, succesul sau nesuccesul acestor alcătuirii atîrnă exclusiv dela felul cum cei doi factori de cari vorbim vor ști să se sprijinească și întregescă în acțiunea lor.

Conducerea lucrărilor de alcătuire o vor avea desigur bărbați designați de direcțiunea „Solidarității” și adevărat astfel de bărbați, cari sunt convinși de putința și succesul acțiunii de întreprins. Ei vor solicita concursul publicului mare dela care dacă să așteaptă pricepere, bunăvoință și însuflețire e de lipsă să-i dăm prilej să cunoască și să se convingă însuși de puterea de viață și de folosul netăgăduit al alcătuirilor pentru care-l chemăm. Tocmai de aceea socotim, că avem datorința ca acum, în preajma alcătuirilor proiectate, să mai revenim odată asupra lor, să le explicăm și deslușim, pe sama publicului mare, din toate punctele de vedere.

Să le luăm pe rînd.

I.

Cea dintîi dintre alcătuirile proiectate este *banca de asigurare*. Relativ la acest obiect, direcțiunea „Solidarității” a publicat un raport confidențial, care credem, e destul de bine cunoscut și care arată și dovedește, rînd pe rînd că avem toate condițiunile necesare pentru întemeierea și susținerea unei bănci de asigurare. Astfel să arată și dovedește, că am avea teren de activitate, că s'ar afla contingent suficient de afaceri și că am dispune atît de forțele materiale, cît și de cele intelectuale de care e lipsă pentru a fonda și desvolta o bancă de asigurare. Afară de aceasta, direcțiunea „Solidarității” a mai pregătît un raport în chestia băncii de asigurare, care raport să va publica în curînd și în care să arată că orice nedumerire prin care s'ar trage la îndoială succesul sau rentabilitatea proiectatei întreprinderi — e nebazată. Rapoartele acestea au avut darul să convingă pe mulți de putința înființării, susținerii și rentabilității societății de asigurare. Și ca dovadă avem multime de epistole de aderență dela fruntașii vieții noastre publice din toate părțile locuite de Români, prin care declară că cred cu tărie în reușita întreprinderii, căreia li și pun în vedere tot sprijinul lor.

Și cu tot dreptul.

Rapoartele direcțiunii „Solidarității” — dacă e vorba să repetăm aci, pentru cei-ce nu le-au putut cetîi în itregime, părțile lor principale — arată și dovedesc:

1. că atît relațiile noastre de avere, de care trebuie să ne îngrijim cît și situația noastră socială, devenită dificilă prin profesiunile libere, ce suntem siliți a ocupa, ne impune instituțiunea asigurărilor ca o necesitate economică și socială de prima ordine;

2. că necesitatea de a ne edncea

economiceste poporul, precum și datorința de a administra noi și pentru noi acele zeci și sute de mii de coroane, ce le plătim an de an, ca premii de asigurări societăților străine, ne impun instituțiunea asigurărilor ca o condiție sine que non a activității și organizației noastre social-economice;

3. că pe baza datelor statistice absolut sigure, pe teritoriul locuit de Români, aceștia au — fără școli și biserici și fără paușalele economice — circa 6—700 de milioane coroane capital asigurat în ramura focului, din care dacă s'ar izbuti să se acvireze pentru viitoarea întreprindere numai jumătate, acest contingent i-ar asigura existența și prosperarea, dat fiind că destule alte societăți există și să desvoaltă chiar și cu contingent de asigurări și mai redus;

4. că cu toată starea începătoare în care să află la poporul nostru asigurările asupra vieții, chiar și în acest ram, — întrucît viitoarea întreprindere l'ar cultiva — s'ar putea face o astfel de producțiune încît — pe lîngă o chibzuită politică de reasigurări — să-i asigure putința de a lucra cu succes și cu folos;

5. că cu astfel de contingente de afaceri, chiar dacă întreprinderea ar lucra cu premii după împrejurări reduse și chiar dacă ar întimpina pagubele, după statistică, cele mai urcate, după-ce prin însăși organizația ce o va avea, cheltuielile de administrație li vor fi mai mici ca la alte societăți similare, rentabilitatea li va fi asigurată;

6. că capitalul social de lipsă, pe lîngă o modestă participare a publicului mare, s'ar putea asigura fără greutate prin băncile apartinătoare „Solidarității” și anume în proporția capitalului lor de acții, în care caz ar reveni pentru fiecare 100 de mii capital social, o participare de circa 4000 cor. la capitalul băncii de asigurare;

7. că avem puteri bine pregătite atît pentru tehnica, cît și pentru matematica afacerilor de asigurări, cum sunt funcționarii cu praxă îndelungată și cîțiva profesori români cari s'au calificat special în matematica de asigurare;

8. că o societate de asigurare din România s'a arătat gata a admite 2—3 tineri în birourile sale pentru a se pregăti în tehnica afacerilor de asigurări și că nici o mare societate indigenă nu e străină de aceasta idee;

9. că prin organizația noastră de bancă, prin faptul că băncile noastre vor reprezenta pretutindenea întreprinderea de asigurare proiectată, aceasta cîștigă o bază materială și morală cum altă societate până acum n'a avut;

10. că bărbații de specialitate străini de neamul nostru, foarte bine apreciați în cercurile financiare, studiind baza pe care voim

noi să punem viitoarea bancă de asigurare, cum și rapoartele direcțiunii „Solidarității” relative la acest obiect, că întreprinderea noastră va avea un bun și mănos viitor și că combinațiunile făcute de direcțiunea „Solidarității” asupra prospectelor de rentabilitate a viitoarei întreprinderi, în fapt, vor fi cu mult mai favorabile decît s'a contemplat; un fapt acesta pe care de altcum îl dovedește și împrejurarea de toți cunoscută, că băncile noastre de ex. azi — cînd nu se ocupă în mod sistematic cu acuzițiunea de asigurări — plătesc ca premii de asigurare pentru edificii hipotecate la e'e peste 80 mii de cor. fără ca să aibă pagube anual nici măcar 10%, a premiilor plătite;

11. că concluziunile ce le fac unii, prin simple analogii cu societățile, cari nu și-au putut afirma existența, cumcă întreprinderea proiectată nu va succede, sunt nebazate, deoarece praxa a dovedit și toți specialiștii confirmă, că nesuccesele la societățile de asigurare au fost provocate aproape exclusiv prin conducătorii nepricepuți și ușuratici ai acelor și că din contră acolo unde conducerea a fost pricepută și serioasă societățile de asigurare — chiar și între împrejurări grele de concurență — au putut exista și prospera, și în fine

12. că, ca o dovadă cumcă baza pe care direcțiunea „Solidarității” s'a pus în contemplarea societății de asigurare e bună și că studiile, ce le-a făcut relativ la acest obiect prezintă destulă garanție de reușită, e faptul că cercuri financiare străine de neamul nostru, cari nu urmăresc cîștiguri materiale — cum sunt de ex. Slovacia, — bucuros ar intra cu noi în o acțiune comună în scopul înființării unui institut de asigurare, care să și extindă activitatea și asupra altor ținuturi și neamuri decît cum e proiectat.

Aceste sunt în liniiamente generale bazele pe care să întemeiază propunerea direcțiunii „Solidarității” de a să înființa un institut de asigurare cu concursul material și moral al băncilor însoțite. Natural, aci s'au înșirat numai constatările unor stări, cari însă în rapoartele direcțiunii „Solidarității” s'au motivat amănunțit, motivare care fie din cauza extenziunii, fie din cauza naturii ei adeseori de caracter intim, nu să poate reproduce în cadrele acestor articoli. Nădăduim însă că publicul nostru mare și din puținul expus mai sus să va convinge că stăm în fața unei chestiuni conștientios studiată, pentru care ia răspunderea aceia, cari vor păși ca fondatori. Și credem că și fondatorii vor fi astfel de persoane în cari — chiar dacă n'ar fi nici unul dintre momentele de siguranță înșirate — publicul nostru își poate pune toată încrederea. Dar apoi, dacă chiar din toate considerațiunile de până aci, n'am lua nici una în samă, ci am privi simplu faptul, că băncile noastre mari,

în urma decisului adus de adunarea generală a „Solidarității” — vor trebui să participe la fondare în măsura și cu sumele cele mai mari, întrebăm noi, nu e aceasta o garanție a seriozității acțiunii în care intrăm? Și nu e oare aceasta și o garanție și cu privire la aceea cum că aceste bănci să vor și interesa și-și vor da tot concursul ca societatea să prospereze? Credem că da!

Și tocmai din aceste motive publicul nostru va trebui să aibă toată încrederea și toată bunăvoința față de acțiunea ce să pornește. El va trebui să fie conștiu de seriozitatea chestiunii și să-i dea sprijinul cu toată tăria, cu însuflețire chiar, dacă trebuie, pentru că ori-cît ar fi de salutară instituțiunea ce să proiectează a să fonda, ca toate lucrurile în lume, va avea și ea contrarii și dușmanii săi. Aci vor fi de pildă aceia, cari cred că prin noua instituțiune interesele lor vor fi jignite și aci vor fi și acele ambițiuni deșarte, cari văzîndu-să ignorate cu aspirațiunile lor de interes personal, vor căuta să îngreuneze acțiunea celor-ce vor lua asupra-le sarcina de a intrupa ideea. Adevărat că străduințele acestor nesocotiți nu vor fi durabile și ele vor rămînea străduinți zadarnice, însă până ce lumea s'ar convinge de aceasta, ei pot ținea multe puteri bune în rezervă și nelucrare. Dar pentruca aceasta să nu se întîmple, rugăm cu toată insistența la acest loc, că ori-cine ar avea vre-o nedumerire, vre-o neliniște, ori vre-o informațiune de cerut să se adreseze cu toată încrederea la biroul „Solidarității”, care stă la dispoziția ori-cui cu lămuriri și sfaturi. În chipul acesta chestiunea să poate clarifica pentru ori-și-cine și acțiunea noastră să va urma fără greutate. Atunci, natural, pe lîngă conducătorii acțiunii de fondare, va coopera și publicul nostru mare ca factor deplin lămurit asupra acțiunii, la care participă. Atunci succesul întreprinderii va fi asigurat.

II.

Suntem siguri că mulți vor fi observat că direcțiunea „Solidarității” — în afară de motivarea și propunerea făcută adunării generale — nu s'a pronunțat mai pe larg asupra acestei chestiuni. Faptul acesta ne îndeamnă să insistăm astăzi mai mult asupra chestiunii acesteia și să o clarificăm pentru toți cei ce să interesează de ea.

*

Motivarea cu care direcțiunea „Solidarității” și-a însoțit propunerea sa a fost cît să poate de rezumată. Cu toate acestea, credem, ea a fost suficientă pentru ca ori-cine să poată vedea, cari au fost acele considerațiuni principiale, pe cari să întemeiază direcțiunea „Solidarității” în planul ei de rezolvire al chestiunii însoțirilor.

Din această motivare s'a putut vedea înainte de toate, că punctul de mîncare al direcțiunii „Solidarității” este faptul, adevărit îndea-

juns prin praxă, că însoțirea forțelor economice în ziua de azi ajută mai mult că ori-și-ce la dezvoltarea progresului material și moral-economic a popoarelor și că cu cât forțele singuraticilor indivizi sunt mai mici și mai răslețe, cu atât și însoțirea lor e mai necesară.

Parcez'nd din acest adevăr, direcțiunea „Solidarității“ înțelege, că însoțirea forțelor economice ale poporului nostru trebuie să fie azi problema de căpetenie a tuturor factorilor de samă ai vieții noastre publice, special a băncilor noastre — ca factori economici par excellentiam — cari toate urmăresc progresul material și moral al clienților lor: — poporul nostru.

Premisa și deducțiunea aceasta n'au fost nici decum greu a să stabili. Problema cu adevărat meritorică asupra căreia a trebuit să se pronunțe întâi de toate direcțiunea „Solidarității“ a fost întrebarea: cum să se pornească și să se organizeze acțiunea pentru însoțirea forțelor economice ale poporului nostru?

Această întrebare devenise cu atât mai importantă, cu cât în praxă adeseori ne întâlnim cu părerea că la noi însoțirea forțelor economice trebuie să se facă prin o acțiune specială mai mult sau mai puțin independentă așa cum s'a făcut bunăoară aceasta în România și Bucovina. Nu e aci locul să ne pronunțăm asupra acțiunii cooperative din aceste țări. Trebuie însă să constatăm că chiar dacă acolo acțiunea cooperativă ar fi dat sau ar da rezultatele cele mai bune, la noi o acțiune analogă ar putea fi îndreptățită numai dacă am avea împrejurări și stări mai mult sau mai puțin identice. Îndată ce aceste împrejurări și stări ar fi diferite, natural că și acțiunii de însoțire trebuie să i-se deo o altă îndrumare potrivită împrejurărilor și stărilor date. Acesta a fost punctul de vedere al direcțiunii „Solidarității“. Ea a înțeles că la noi o mișcare cooperativă analogă cu cea din România și Bucovina ori independentă de factorii economici, amintiți mai sus, nu poate avea sorti de izbândă. Nu pentru-că noi avem deja o organizație economică, întemeiată și susținută de rețeaua destul de deasă a băncilor noastre, toate de caracter popular. Din acest motiv direcțiunea „Solidarității“ a fost de părere, că acțiunea pentru însoțirea forțelor noastre economice — în împrejurările date — nu poate merge decât numai paralel și armonios cu activitatea băncilor, ce le avem. Și acestei convingeri i-s'a dat expresiune în motivarea propunerii direcțiunii „Solidarității“ unde să zice că în starea economică în care ne aflăm acțiunea pentru însoțirea forțelor economice numai paralel și în completă armonie cu activitatea băncilor, noastre poate sorti de izbândă.

Statorită odată norma, că acțiunea pentru însoțirea forțelor economice, s'ar putea face mai ușor

și cu succes prin băncile noastre, s'au ivit de sine alte două întrebări: și anume în ce mod are să urmeze acțiunea proiectată și pe ce terene și în ce direcții are a să extinde ea?

În ce privește modul de acțiune, direcțiunea „Solidarității“ a fost de părere că trebuie admis principiul libertății de acțiune, atât ce să atinge de bănci, ca factori de inițiativă, ajutor și control, cât și ce să atinge de popor, ca factor de alcătuire. Aceasta însemnează că băncile noastre pot să ia liber inițiativa de a înființa, ajuta s'au controla însoțirile fondare și că și poporul, alcătuitorul însoțirilor, să poate adresa unde voiește și unde află de bine după ajutorul material și moral de care are lipsă. Toate acestea s'au admis pentru-că numai în chipul acesta acțiunea pentru însoțirea forțelor economice să va putea dezvolta liber și amăsurat adevăratelor trebuințe.

Că privește în rîndul al doilea, terenul și direcția acțiunii, direcțiunea „Solidarității“ s'a grupat în jurul părerii, că această acțiune trebuie îndreptată în prima linie în scopul însoțirii forțelor economice, menite a ușura și perfecționa mijloacele de producțiune și circulațiune a avutului poporului nostru. Cu alte cuvinte, că înainte de toate trebuie alcătuite însoțirile prin cari poporul nostru să poată fi pus în poziție pe de-o parte de a produce mai ușor, mai bine și mai mult, pe de altă parte ca produsele sale să le poată valora mai curînd și mai rentabil. Natural în cadrul acestor însoțiri — cum vom vedea — nu pot cădea însoțirile de credit, în înțelesul strict al cuvîntului, deoarece-ce, cum s'a enunțat și prin direcțiunea „Solidarității“ la noi creditul poate fi bine și ușor servit prin băncile, ce le avem.

Contractul vamal cu România.

De un lung șir de ani țara noastră a stat în război vamal cu România. Nici dela noi nici din România nu era îngăduit să treci mărfuri, decât plătind o vamă mare de tot.

Starea asta de lucruri a fost foarte păgubitoare atât pentru țara noastră cât și pentru România. De aceea încă dela anul 1905 s'au început târguile pentru încheierea unei învoeli (contract) de vamă între monarhia noastră și România.

Aceste târguile în sfîrșit au dus la țintă și s'a făcut contractul de învoială, care a fost primit în Simbăta trecută de dieta din Budapesta.

În acest contract să statorisește, pe lângă alte lucruri, în primul rînd vama ce trebuie

să o plătească omul dacă duce ori aduce ceva marfă ori vite în — ori din România.

În temeiul acestei învoeli, d'aici înainte o să se plătească mai puțină vamă pentru:

Mașinile agricole, apa minerală (borviz), sticlăria, unelte de fer și alte mărfuri, ce le trecem noi în România.

Față de aceste îngăduinți, România are dreptul să trimită la noi în țară și în monarhia întreagă vite și porci. Și anume an de an poate trimite dela 12—35 mii vite și cite 60 mii de porci. Toate aceste însă nu le poate trimite vii ci numai în stare tăiată. Vitele și porcii care vor fi trecuți din România la noi numai după-ce vor fi tăiați și junghiați, numai așa pot fi trecuți peste graniță.

Adecă numai carnea și nu vita e îngăduită să fie adusă din România la noi în țară.

În rînduiala asta a învoielii cu România, găsim noi nenorocirea unei mari părți a neamului nostru. Să știe anume, că Mărginenii nostri și mocanii din comitatele Trei-scaune, Ciuc, Brașov, Făgăraș, și Sibiu, să îndeletniceau până acum cu creșterea vitelor și mai cu seamă cu creșterea oilor, pe care le pășunau lesne în România și apoi le aduceau în țară, unde le vindeau cu preț bun, asigurîndu-și așa fel un izvor bunishor de venit, acum asta — s'a isprăvit.

De acum înainte nici o vită, nici o oaie, nici un porc viu n'o să mai poată fi trecut aici în țară peste granițele din spre România. Așa rînduiește noua învoială.

Perderile nemăsurate numai mărginenii și oierii nostri ni-le-ar putea spune, căci ei le simt mai amar.

Lucrul ăsta e însă isprăvit și până la anul 1917 cînd iasă învoiala asta — nime, dar nime în lume nu poate ajuta, căci rînduiala învoielii până atunci nu să poate schimba.

Așa stînd lucrul în loc să ne punem pe bocite băbești — avem datorința să ne gîndim cum să muncim ca să mai îndulcim perderile ce ni-le aduce noua învoială. Mai ales mărginenii nostri să-și caute din vreme alte îndeletniciri, alte afaceri, cu care poate că își asigură venite frumoșele.

Altă cale — nu este.

DE LA

„Reuniunea proprietar. de vite din Orăștie — Szászváros“.

Suntem în toiul căldurilor și în acelaș timp în toiul lucrului la cîmp. Vitele noastre din noapte până în noapte trebuie să săvîrșască o muncă grea, o muncă istovitoare, în bătaia razelor de soare, care le înmoaie organele și le suie sîngele la cap.

De altă parte ființele cele mici, ce pricinuesc boalele lipicioase, cum e și boala de splină, (pe limba învâțaților să zice bacterii), odată cu căldurile își întăresc, întocmai ca și vipera, veninul lor omoritor, așa că vitele mai ales că sunt puse la muncă grea, cari le scade puterea de împotrivire, cad otrăvite de suc, ce-l lasă în sînge aceste lighioane mici.

Între astfel de împrejurări de sigur nici pe cei din fruntea Reuniunii, dar și mai puțin pe economii nostri îi va mira vestea, că la membrii Reuniunii în săptămînile din urmă pagubele au fost destul de dese. Știu ei foarte bine, că vara, pe timpul căldurilor, sunt pagubele.

Mai tîrziu, după-ce vremea s'a răcorit, și mai ales în timp de iarnă, e lucru rar, cînd să mai întimplă cite o pagubă. Trec săptămîni, ba chiar luni întregi, până mai auzi că într'un ținut întreg s'a întimplat o pagubă.

Despre cazurile de pagubă întimplate dela publicarea cea din urmă în foaia noastră, dăm următorul raport:

1. Membrului Vasile Rațiu i-a murit o vițea asigurată la Reuniune în 60 cor. Pricina morții, după cum vedem din atestatul medical alăturat la raportul comitetului, a fost boală de splină.

2. Tot de boală de splină a murit membrului Traian Bălan din Teiuș un junc asigurată în 250 cor.

3. Tot dela Teiuș ne-a venit vestea, că membrului Traian Lazar din Teiuș i-a murit un junc asigurată în 100 cor.

Direcțiunea rînduie pentru aceste 3 cazuri de pagubă numai 2 aruncuri, adecă fiecare membru are să plătească de 2-ori cite 4 fileri după fiecare 100 cor. asigurate.

*

În comuna Vinerea și Teiuș s'a ivit boala de splină, care, după-cum e știut, face mari pagube în vite. Direcțiunea bine știind ce urmări bune are oltuirea împotriva boalei de splină, — și pentru-ca să cruțe pe membrii ei de plăți prea dese, — a îndrumat pe membrii ei din comunele acestea să facă oltuirea. Le-a pus în vedere, că dacă până la un anumit termen nu vor face oltuirea, — nu va mai da despăgubire pentru nici o pagubă pricinuită de această boală.

*

Dela Sibot încă ne-a venit știrea despre un caz de pagubă. Direcțiunea n'a putut să despăgubească pe membru, pe de-o parte fiindcă e dovedit că vita atunci, când Reuniunea a intrat în viață — era bolnavă, pe de altă parte membrul nu e în regulă cu plățile. Astfel vor păți și în viitor aceia, cari nu vor împlini cele cerute de condițiunile de asigurare întocmai.

Telefonul cancelariei „Reuniunii proprietarilor de vite din Szászváros-Orăștie“ are numărul 15.

Tovărășia „Mugurul“.

Cu doi ani înainte s'a alcătuit în Ibașfalău o tovărășie de mare însemnatate. Cu ajutorul oamenilor de bine, între cari ne numărăm și pe noi — s'a alcătuit tovărășia numită „Mugurul“ ca să înceapă o muncă nouă românească. Anume această tovărășie de producțiune și comercială și-a luat în programul de lucru la locul întâi producerea de altoi de viță de viie. Pe lângă asta valorizează semințe, bucate și mai ales fin, pe care îl vinde în mare parte eraului (fiscului) pentru armată.

În același timp „Mugurul“ a mijlocit și parcelarea unei moșii mai mari.

Până acum „Mugurul“ are peste 4000 (patru mii) membri, care au plătit pentru quotele de câte 10 coroane una, suma de 38 de mii 427 coroane.

În anul încheiat tovărășia a lucrat cu aproape 120 mii coroane. A vândut peste 300 mii altoi de viță de viie și pentru anul viitor va avea din pepinierile (grădinile) proprii peste 500 mii altoi. A cumpărat și a vândut fin pentru armată și semințe membrilor tovărășiei.

Tot în anul încheiat a mijlocit cumpărarea și a parcelat moșia ne-meșască din Bogatul român.

În viitor așteptăm cu multă încredere roade și mai multe și mai bogate, căci conducătorii acestei tovărășii în frunte cu directorul dl Fabiu Toma și avocatul Dr. Alexandru Morariu își înțeleg chemarea și știu muncă, ceia-ce cu multă dragoste adevărim și la acest loc.

Tovărășii ca „Mugurul“ ar trebui să fie în toate ținuturile românești, ca să înlesnească valorizarea și să îngrijească producțiunea (cultivarea) acelor fel de mărfuri, pe care le reclamă trebuința locului.

Felicitănd pe conducătorii tovărășiei pentru alesele roade ce-au ajuns (numai ciștigul curat că ridică peste 10 mii coroane) îndemnăm pe toți cei buni ai nostrii să urmeze minunata pildă și să-și alcătuiască tovărășii la fel cu „Mugurul“.

Roata vremii.

— Spicuri și ocoșeli. —

În Bănat minia Cerului a pus țit sate, a nimic țarinile și a secerat și vieți de om. În comitatul Solnoc-Dobica asemenea.

Ca să mai aline durerile, să șteargă lacrimile — oamenii cu inimi creștine au pornit colecte, ca din banii adunați să poată da baremi întieile bucături de pâine celor bintuiți de soarte și nenorociți. S'au adunat sume destul de frumoase, ținând seamă de sărăcia noastră. Nu știm cum să folosesc aceste sume. Dar abia credem să se fi gândit cineva să încerce să pună temelie unor organizații economice, care și acum și în viitor ar ajuta simțitor la ridicarea din pustietate a celor nenorociți.

Gîndul nostru ar fi cam așa:

Din banii adunați să se pună temelie unei tovărășii pentru cumpărarea bucatelor și a lemnului de zidire. Aceste două sunt acum mai de lipsă. O parte a bucatelor și a lemnului s'ar plăti cu o parte din sumele dăruite de inimile mari — iar bucatele și lemnele ce ar mai trebui s'ar împărți — pe așteptare (în credit), dîndu-li-să sărmanilor oameni puțină să plătească pe rînd, ca să-și poată veni în fire.

Altcum cu toate ajutoarele vor ajunge pe mâinile speculanților fără suflet, care îi vor încălci și înoda în atita — încît o viață de om nu-și vor mai veni în fire.

Cei chemați — să judece!

Cine-o spune că noi nu știm ce-i reclama și nu ne folosim de ea, ca să strigăm „ca la mine nu-i la mine“ — acela cu bună seamă nu știe că în Marghita-mare (marginea Sălagiului) s'a făcut o bancă nouă românească. În jurul acestei bănci, mulțumită doar directorului ei, care a fost gazetar, s'a făcut atita lărmărie, încît dacă s'ar face numai a treia parte din cîte s'au spus și s'au pus în plan — această bancă ar fi întâia la noi în lucrări folositoare.

Noi — Toma, cum suntem — nu credem mult. Din informațiile ce le avem însă știm că la această bancă toate s'au pornit în mare: și plăți și cheltuieli și făgăduieli și toate. Să de-a Dumnezeu să fie bine.

Dar noi ne temem și de rău!

Cu intratul verii nu mai citești prin gazete decît: „petrecere în Vale, concert în Baltă, bal ici, bal colo“. Pare-că pe noi tocmai de sărite și de cîntate ne arde!

Cu cît mai puțini bani s'ar cheltui și cu cît mai mari foloase am avea dacă baremi pe lingă 10 petreceri s'ar aranja și cîte-o sfătuire în ale economiei ori în cele culturale, din care știm atît de puțin!

Unde am fi noi pe calea înaintării, dacă am judeca și am sfătui baremi a zecea parte cît jucăm și cît cîntăm!

Poate cu vremea ne vine și nouă rîndul, căci ați auzit Dvoastră de „mintea Românului cea de pe urmă“!

ȘTIRI

Insoțiri nouă. În Șercăița (comitatul Făgărașului) s'a înființat o nouă însoțire sistem Raiffeisen. Firma e înregistrată și noua însoțire își va începe în curînd lucrările.

— Tot în comitatul Făgărașului în comuna *Colun* s'a înființat o tovărășie de credit cu ajutorul tuturor oamenilor de bine din comună. Numărul membrilor e până acum numai de 60, în curînd însă vor intra și alții, — și cunoscînd hărnicia conducătorilor, credem că nu e departe vremea, cînd toată comuna va fi părtașe la aceasta însoțire.

— O nouă însoțire de consum s'a înființat în Șeghiște comună românească din Bihor. Însoțirea stă în legătură cu „Hangya“, este înființată cu răspunderea mărginită a membrilor ei, cu cvote de cîte 10 cor. Direcțiunea să compune din dnii: Miron Botișel, Cornel Popoviciu, Ambrosie Mișuța, Ioan Dragoi, și Vasile Murg.

„Reuniunea română de agricultură din com. Sibiu“. va aranja în cursul anului acestuia a 20-a expoziție de vite de prăsilă în comuna *Săcel*, (îngă Săliște). Comitetul central al Reuniunii s'a adresat primăriei din Săcel cu rugarea să hotărască timpul cînd să se țină expoziția și să arate comunele din cari ar fi să se aducă vite la expoziție. În comună se va alege un comitet, care va face toate pregătirile, îndeosebi va lumina pe economii din jur despre rostul expoziției și îi va îndemna să ia parte.

Peronospora — se întinde. Institutul ampelologic, pentru cercetarea boalelor în vii, a publicat înainte cu cîteva zile o dare de samă, din care iese la iveală, că în mai multe comitate din țară s'a ivit peronospora și să lățește în toate părțile. Timpul cel răcoros și ploios i-a priit mult peronosporii, pe de-o parte fiindcă stropirile nu s'au putut face, pe de-alta fiindcă umezeala ajută mult la lățirea acestei molimi.

La institut s'a dovedit, că peronospora strică îndeosebi ciorchina. Boabele vătămate de peronospora s'ă negresc, să uscă și apoi cad la pămînt, așa că în felul acesta ciucurile să curăță de părțile stricate, — rămînînd ca cele sănătoase să crească cu atît mai frumos.

Foile trebuiesc cu multă sîrguință stropite, îndeosebi unde peronospora s'a ivit acum de curînd, iar pe ciucuri e bine să împrăștiem praf de piatră vînată. Timpul uscat și călduros, ce domnește în toate

părțile ne ajută mult la săvîrșirea cu izbîndă a acestor lucrări.

Ministriul de comerț avînd în vedere primejdia cea mare ce ne amenință în urma lățirii peronosporii a îngăduit ca toate amestecurile de piatră vînată, ce să folosesc pentru stîrpirea peronosporii, să fie trimise ca „gyorsáru“, cu taxele statore pentru acestea — dar numai până la sfîrșitul lunii lui August. — Direcțiunile căilor ferate vicinale au fost rugate să nu puie nici o piedecă ca amestecurile acestea să ajungă cît mai în grabă la vieri.

Tîrguri nouă. Orașul nostru a căpătat pentru anul acesta un tîrg nou, pentru ziua de 8 August tîrg de vite, iar pentru 9 August tîrg de marfă. — Comuna *Apoldul-mic* din comitatul Sibiului a căpătat două tîrguri nouă, unul pentru Zilele de 10—11 August altul pentru 2—3 Ianuarie a fiecărui an.

Pedepsirea celor ce amestecă laptele. Ministerul de agricultură, pornind din un caz întimplat, a hotărît următoarele în ce privește pedepsirea (globirea) celor ce strică laptele și-l aduc în vînzare așa stricat:

Acela care falsifică laptele, vinde laptele falsificat de altul, sau vinde lapte zmîntînit fără ca să spună aceasta, vine pedepsit de patru ori, și adecă odată peste tot fiindcă a falsificat, și apoi pentru fiecare fel de stricare în parte.

Premierea împăduririlor. Ministrul de agricultură, contele Serényi, a statorit mai multe premii pentru acei proprietari, cari vor face cu izbîndă împăduriri pe locuri sterpe, spălate de apă, sau năsi-poase. Cei vor să capete aceste premii au de a-și înainta cererile până la sfîrșitul acestei luni, iar dările de samă despre împăduriri sunt de a să înainta până la 25 Decembre a. c. prin inspectorii de păduri. Împăduririle să vor supune unei judecăți din partea oamenilor pricepători numai peste 5 ani și tot atunci să vor împărți și premiile. Să împart premii în bani și obiecte de preț între 200 și 1000 cor. Amănunte să pot ceti în foaia ministerului de agricultură „Földmivelésügyi Értesítő“.

Prețul bucatelor.

În piața Orăștiei:

Grâu,	maja m.	17.—	cor.
Cucuruz	„	12—12½	„
Ovăș	„	13—13½	„
Orz	„	11—12	„
Mere după soi	„	15—50	„
Nuci	„	50—80	„

În Budapesta:

Grâu	maja m.	cor.	18—18½
Cucuruz	„	„	11½—12
Ovăș	„	„	14½—15
Orz	„	„	12½—13

„Tipografia Nouă“, Orăștie.

